

ISSN: 2147-8465

e-ISSN: 2791-9773

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
KARATEKİN EDEBİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

KAREFAD

Kolektif Öğretmen Yeterliği ile İlgili Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Behiye Dağdeviren Ertaş¹
Yozgat Bozok Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada, kolektif öğretmen yeterliği konusundaki akademik literatür, bibliyometrik analiz yöntemleriyle incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizlerde, yazarların, ülkelerin, kurumların ve metinlerin bilimsel üretkenlikleri ve etkileşimleri değerlendirilmiştir. Çalışmada, özellikle ortak yazar analizi, atıf analizleri ve bibliyografik eşleşme analizleri gibi yöntemler kullanılarak bilimsel iş birliği ağları ortaya konulmuştur. Bulgular, belirli yazarların ve kurumların akademik ağlarda merkezî bir konuma sahip olduğunu, ancak atıf sayısının her zaman bu merkezîyetle örtüşmediğini göstermiştir. Norveç, ABD ve Kanada en fazla atıf alan ülkeler arasında yer alırken, Türkiye de uluslararası iş birliği açısından önemli bir rol oynamaktadır. Kurumlar arasında ise Norveç Üniversitesi, Ohio State ve Michigan Üniversitesi en etkili kurumlar olarak öne çıkmıştır. Bu analizler, kolektif öğretmen yeterliğinin, öğretmenler arasındaki iş birliğinin, destekleyici ilişkilerin ve ortak hedeflerin, eğitim ortamlarının etkinliğine ve öğrenci başarısına nasıl katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Çalışma, bu kavramın eğitim sistemlerindeki önemi ve etkisi hakkında derinlemesine bir anlayış sunmakta ve gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, öğretmen yeterliklerini artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve öğretmen iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kolektif öğretmen yeterliği, bibliyometrik analiz, voswiever

¹Dr. Öğr. Üyesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Yozgat/Türkiye, E-posta: behiyeertas5884@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2431-1914>

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi
Araştırma Makalesi	10.08.2024	06.10.2024

doi: 10.57115/karefad.1531211

Atıf: Dağdeviren Ertaş, B. (2024). Kolektif öğretmen yeterliği ile ilgili yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12(2), 233-254. <https://doi.org/10.57115/karefad.1531211>

Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

A Bibliometric Analysis of Research on Collective Teacher Efficacy

Behiye Dağdeviren Ertaş¹
Yozgat Bozok University

Abstract

In this study, academic literature on collective teacher efficacy was examined using bibliometric analysis methods. In the analyses carried out, the scientific productivity and interactions of authors, countries, institutions and texts were evaluated. The study revealed scientific collaboration networks using co-author analysis, citation analysis, and bibliographic match analysis. The findings showed that specific authors and institutions have a central position in academic networks, but the number of citations only sometimes coincides with this centrality. While Norway, the USA, and Canada have the highest number of citations, Turkey also plays a vital role in international collaboration. Among the institutions, Norwegian University, Ohio State, and University of Michigan stand out as the most influential institutions. These analyses highlight how collective teacher efficacy, collaboration among teachers, supportive relationships, and shared goals contribute to the effectiveness of educational environments and student achievement. The study provides an in-depth understanding of the importance and impact of this concept in educational systems and provides a valuable basis for future research. In this regard, it was concluded that strategies to increase teacher competencies should be developed, education policies should be revised, and international cooperation should be strengthened.

Keywords: Collective teacher efficacy, bibliometric analysis, voswiever

¹Asst. Prof., Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Yozgat/Türkiye, E-mail: behiyeertas5884@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2431-1914>

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date
Research Article	08.10.2024	10.06.2024

Giriş

Kolektif öğretmen yeterliği, okul çıktıları üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı özellikle eğitim çalışmalarında sıklıkla araştırılmaya başlanmıştır (Eckert vd., 2023; Koçak ve Özdemir, 2019; Moolenaar vd., 2012; Yada ve Savolainen, 2023). Literatürde kolektif öğretmen yeterliğinin yüksek algılandığı okullardaki öğretmenlerin tükenmişlik sendromuna yakalanma ihtimallerinin daha düşük olduğuna dair bulgular mevcuttur (Ware ve Kitsantas, 2007). Ayrıca araştırmalar kolektif öğretmen yeterliği yüksek olan okullarda öğrenci başarısının daha yüksek olduğuna dair bulgular sunmaktadır (Klassen et al., 2008; Tschannen-Moran ve Barr, 2004). Dahası kolektif yeterlik, öğretmenlerin iş doyumuna da katkıda bulunur (Caprara et al., 2003) ve iş streslerini azaltır (Donohoo, 2018).

Kolektif öğretmen yeterliğinin yüksek olduğu okullarda, öğretmenler arasında güçlü bir birlikte hareket etme duygusu gelişir ve bu durum, okulun belirlenen vizyonunun tüm öğretmenler tarafından benimsenmesini ve paylaşılmasını sağlar. Sorunların çözümünde geniş bir bakış açısıyla hareket eden öğretmenler, sorunları daha iyi analiz eder ve çözüm üretmede daha etkili olur (Goddard, 2001). Öğrenci öğrenmesini ve öğretmenlerin meslekî gelişimini teşvik eden ortamlar yaratılır, öğretmenler birbirlerinin tecrübelerinden faydalanarak sürekli kendilerini yenileme ihtiyacı hissederler (Tschannen-Moran ve Barr, 2004). Ayrıca, güncel olayları takip eden ve bu doğrultuda hareket eden öğretmenler, başarıya ulaşmak için farkındalık oluşturur. Bireyselliğin yerini kolektif birliktelik alır ve bu sayede okullar, öğrenmeyi sağlayarak değişimlere ayak uydurabilir (Turhan ve Yaraş, 2014). Öğretmenlerin kolektif yeterliği, okulların gerçekçi hedefler koyması, düzenli ve ciddi bir ortam oluşturması ve akademik başarı beklemesi algılarından etkilenmektedir (Goddard vd, 2004). Bu bağlamda kolektif öğretmen yeterliği, öğretmenler arasındaki etkileşimin öğrenci başarısını nasıl etkilediğini açıklayabilecek bir mekanizma olabilir (Moolenaar vd., 2012).

Türkiye’de kolektif öğretmen yeterliğinin hem örgütsel hem de bireysel sonuçlarına ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Örgütsel düzeyde yapılmış olan araştırmalarda, kolektif öğretmen yeterliğinin okulun etkililiğini artırmada önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir (Çevrik ve Koçak, 2022; Uğurlu ve Beycioğlu, 2018; Yüner ve Özdemir, 2020). Ayrıca kolektif öğretmen yeterliği, okul kültürünün oluşumu ve gelişimiyle doğrudan ilişkilidir, bu bağlamda okulun genel işleyişini ve atmosferini olumlu etkilemektedir (Özdemir vd. 2018). Kolektif öğretmen yeterliklerinin bireysel çıktıları üzerine yapılan araştırmalar, bu yeterliklerin öğretmenlerin işten ayrılma niyetini azaltabildiğini (Demir, 2019a), iş doyumunu artırabildiğini (Demir, 2019b; Koçak ve Polatcan, 2023) ortaya koymaktadır.

Kolektif öğretmen yeterliklerinin analizi üzerine Türkiye bağlamında yapılmış araştırmalar mevcuttur (Çağdaş ve Önder, 2019). Ancak bu konunun uluslararası düzeyde analiz edildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kolektif öğretmen yeterliliği, hem Türkiye'de hem de dünya genelinde henüz yeterince ele alınmamış olsa da yakın geçmişte araştırma konusu olarak önem kazanmaya başlamıştır. Bu konuda gerçekleştirilmiş olan bibliyometrik analizler hem akademik hem de uygulama düzeyinde önemli sonuçlar ortaya koyabilir. Bu çalışmada, bibliyometrik analiz yönteminden faydalanılarak Web of Science veri tabanında kolektif öğretmen yeterliliği konusuyla ilgili yayınlar incelenmiştir. Bu inceleme, konunun zaman içindeki gelişimini ve literatürdeki yerini anlamak amacıyla yapılmıştır.

Kolektif Öğretmen Yeterliliği

Kolektif öğretmen yeterliliği, bir grup öğretmenin, ortak bir amaca ulaşmak için birlikte çalışarak öğrencilerin öğrenme sonuçlarını olumlu yönde etkileme kapasitelerine olan inançlarını ifade etmektedir. Bu kavram, Bandura'nın (1997) sosyal bilişsel teorisi ve öz yeterlik kavramı temel alınarak geliştirilmiştir. Bandura, öz yeterliliği bireylerin belirli bir görevi yerine getirme yeteneklerine olan inançları olarak tanımlamışken, kolektif yeterlik bu inançların grup düzeyinde bir araya gelmesiyle oluşur ve grup üyelerinin birlikte hareket etmeleriyle ortaya çıkar.

Bandura (1993, 1997) bireysel öğretmen yeterliliği ve kolektif yeterlik kavramlarını birbirinden ayırmış ve öğretmenlerin bir arada çalışarak daha büyük etkiler yaratabileceğini savunmuştur. Bandura'nın çalışmalarının ardından, Goddard ve diğerleri (2000), kolektif öğretmen yeterliliği kavramını detaylandırmış ve okuldaki öğretmen gruplarının öğrencilerin öğrenmelerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Tschannen Moran ve Barr (2004) ise öğretmen yeterliliği üzerine yaptıkları çalışmalarda, bireysel ve kolektif yeterliliğin öğretmenlerin öğretim stratejileri, sınıf yönetimi ve öğrenci motivasyonu üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Kolektif öğretmen yeterliliği, okulda öğretmenlerin paylaştığı inançları etkiler ve öğretmen davranışlarını şekillendirir. Bu nedenle, kolektif öğretmen yeterliliğinin güçlendirilmesi, öğrenci başarısının artırılmasında ve etkili okulların oluşumunda önemli bir rol oynar.

Goddard ve diğerleri (2000), kolektif öğretmen yeterliliğinin öğretmenlerin birlikte çalışarak öğrenci başarısını artırma kapasiteleri üzerine olan inançları ile okul iklimi ve öğretmen motivasyonu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kolektif öğretmen yeterliliğinin yüksek olduğu okullarda, öğrenci başarısının da genellikle yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ninković ve Knežević-Florić'e (2018) göre, öğretmenler ait oldukları topluluklardan etkilenirler ve bu etki, okulun kolektif kapasitesine ilişkin vizyonlarını da etkiler. Ayrıca kolektif öğretmen yeterliliği daha yüksek düzeyde olan

okullarda öğretmenler, duygusal ve davranışsal problemlerini çözmek için alternatif yöntemler geliştirir (Lim ve Eo, 2014).

Ross ve Gray (2006), kolektif öğretmen yeterliğine sahip okulların aileler ile iletişim kurma yeterliklerinin ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarının yüksek olduğunu belirlemiştir. Kolektif öğretmen yeterliği yüksek olan okullarda aileleri okul süreçlerine dahil etme kolaylaşmakta ve öğrenci başarısının artacağına yönelik inanç güçlü olmaktadır. Yüksek kolektif öğretmen yeterliği olan okullarda öğretmenler, sosyo-ekonomik geçmişlerine bakılmaksızın tüm öğrencilerin öğrenebilir olduğuna dair bir inanca sahiptir (Schechter ve Tschannen-Moran, 2006). Kolektif öğretmen yeterliğinin düşük olduğu okullarda, düşük başarı gösteren öğrencilerin, öğretmenlerin kendilerini "gözden çıkardığını" algıladığı bulgulanmıştır. Bu olumsuz algı, öğrencilerin akademik motivasyonlarını zayıflatmakta ve başarısızlıklarını pekiştirmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin düşük başarı algıları, başarısızlıklarını sürdüren bir kısır döngüye dönüşmektedir (Raudenbush vd., 1992).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, kolektif öğretmen yeterliği konusundaki mevcut akademik literatürü bibliyometrik analiz yöntemleriyle inceleyerek, bu alandaki bilimsel üretkenlik ve etkileşimlerin kapsamlı bir profilini çıkarmaktır. Çalışma yazarlar, ülkeler, kurumlar ve metinler arasındaki bilimsel iş birliği ağlarını ortaya koyarak, kolektif öğretmen yeterliği alanındaki akademik çalışmaların nasıl bir yapıya sahip olduğunu ve hangi aktörlerin bu alanda merkezî bir rol oynadığını belirlemeyi hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda, analizlerde ortak yazar analizi, atıf analizleri ve bibliyografik eşleşme analizleri gibi yöntemler kullanılarak, bilimsel etkinliklerin farklı düzeylerdeki etkileri ve dağılımı incelenmiştir. Kolektif öğretmen yeterliği, eğitimde kaliteyi artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için kritik bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın önemi, bu alanda yapılan araştırmaların bilimsel iş birliği ve bilgi paylaşım ağlarının detaylı bir şekilde analiz edilerek, öğretmen yeterliğinin geliştirilmesine yönelik stratejik yaklaşımların belirlenmesine katkı sağlamasında yatmaktadır. Ayrıca, çalışmanın bulguları, uluslararası iş birliğinin güçlendirilmesi ve eğitim politikalarının revize edilmesi gibi faydalar sağlayacaktır. Bu nedenle, bu çalışma, hem akademik literatürün daha iyi anlaşılmasına hem de eğitim politikalarının ve uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik önemli içgörüler sunacaktır.

Araştırma Problemi

WEB of Science'da bulunan kolektif öğretmen yeterliği konusundaki akademik çalışmaların mevcut durumları nasıldır?

Alt Problemler:

1. Kolektif öğretmen yeterliği üzerine yapılan akademik çalışmaların ve çalışmalara yapılan atıfların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Kolektif öğretmen yeterliği konusunda hangi yazarlar en fazla yayın üretmişlerdir? Bu yazarların bağlantıları nasıldır?
3. Kolektif öğretmen yeterliği konusunda hangi ülkeler en fazla bilimsel üretkenliğe sahiptir ve bu ülkeler arasındaki iş birliği düzeyi ne durumdadır?
4. Kolektif öğretmen yeterliği alanında en etkili kurumlar hangileridir ve bu kurumlar arasındaki atıf ve iş birliği ağları nasıl şekillenmiştir?
5. Kolektif öğretmen yeterliği literatüründe en fazla atıf alan metinler hangileridir ve bu metinlerin diğer çalışmalarla bibliyografik eşleşme düzeyi nasıldır?

Yöntem

Bu çalışma, eğitim yönetimi alanında kritik bir kavram olan kolektif öğretmen yeterliği kavramının nasıl geliştiğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda, İngilizce literatürdeki makalelerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Web of Science’da “Collective teacher efficacy” anahtar kelimesi kullanılarak yapılan bu analiz, kavramla ilgili İngilizcedeki çalışmaların çeşitliliğini, yoğunluğunu ve zaman içindeki gelişimini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Tablo1

Veriler Hakkında Temel Bilgiler

Tür	Kriter
Veritabanı	Web of Science
Anahtar Kelime	Collective teacher efficacy
Zaman Aralığı	2000-2024
Kaynaklar	Dergi makalesi, kitap bölümü, bildiri, erken görünüm çalışma, derleme makale
Doküman Türü	Makale
Dil	İngilizce
Arama tarihi	29.07.2024

29.07.2024 tarihinde "kolektif öğretmen yeterliği" anahtar kelimesiyle Web of Science’da başlık bazında yapılan aramada 60 sonuç elde edilmiştir. Bu sonuçlar, 2000 yılından 2024 yılına kadar olan yayınları kapsamaktadır. Verilerden elde edilen yayınlar 56 dergi makalesi, iki kitap bölümü, iki bildiri, altı erken görünüm çalışma ve iki derleme makale olarak

belirlenmiştir. Çalışmaların büyük kısmı eğitim araştırmaları (47), yönetim (4), eğitim psikolojisi (4), özel eğitim (2) ve diğer (1) alanlara aittir.

Veriler ve Veri Analizi

Literatürde bibliyometrik analiz yapmak için pek çok araç bulunmasına rağmen, bu çalışmada kullanım kolaylığı ve etkinliği nedeniyle VOSviewer programı tercih edilmiştir. Literatürdeki gelişmeleri, ilişkileri ve yeni kavramları anlamak isteyen araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan bu araç, veri setlerini derinlemesine incelemek için görselleştirme, haritalama ve çok boyutlu analiz seçenekleri sunar. Çalışmada, veri kaynağı olarak Web of Science veri tabanı kullanılmıştır. Web of Science, sosyal bilimler, doğa bilimleri, mühendislik ve tıp gibi çeşitli akademik alanlarda hakemli dergi makalelerine, konferans bildirilerine ve diğer akademik çalışmalara erişim sağlayan akademik bir veri tabanıdır. Bu çeşitlilik araştırmacıların daha geniş ve daha derinlemesine veriler elde etmesini sağlamaktadır. Web of Science'ın en büyük avantajlarından biri, atıf analizi yapabilme özelliğidir. Araştırmacılar bu özelliği kullanarak belirli bir çalışmanın veya yazarın ne sıklıkla atıf aldığı ve hangi çalışmalara atıfta bulunduğunu takip edebilmektedir. Web of Science literatür incelemelerini geliştirmek için özellikle yararlı bir araç olarak diğer veri tabanlarından ayrılmaktadır. Web of Science, yalnızca yüksek etki faktörlü, hakemli akademik dergileri indekslemesiyle tanınmaktadır. Bu, kullanıcıların güvenilir ve kaliteli kaynaklara erişebilmesini sağlamakta ve bu durum akademik araştırma için kritik bir önem taşımaktadır. Web of Science veri tabanı, araştırmacılara akademik makalelerin atıf zincirini izleyebilme ve belirli bir alanın araştırma eğilimlerini takip edebilme imkânı sunmakta ve araştırmacıların güncel ve güvenilir bilgilere erişmesine yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla bu durum, araştırmacıların zamanında ve güvenilir bilgiler elde etmesine yardımcı olmaktadır. Scopus da geniş bir veri tabanına sahiptir ve atıf analizleri sunar, ancak Web of Science genellikle daha eski makalelere erişim sunma konusunda Scopus'tan daha avantajlıdır. Diğer bir veri tabanı olan Google Scholar geniş çaplı bir veri seçeneğini ücretsiz olarak sunmaktadır ancak referans yönetimi ve atıf analizleri Web of Science kadar gelişmiş seçenekler içermemektedir. Tıbbi ve biyomedikal alanlarda uzmanlaşmış olan PubMed veri tabanı sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanına hitap etmemektedir. Bu gerekçeler doğrultusunda ve saygın içeriği, sağlam atıf analizi özellikleri ve akademik alanlarda geniş uygulanabilirliği nedeniyle Web of Science veri tabanı bu araştırmanın veri kaynağı olarak tercih edilmiştir. Bu nitelikler, özellikle literatür incelemeleri yapmak ve akademik yayınları izlemek için önemli avantajlar sağlamaktadır.

Etik Bildirim ve Etik Kurul Karar

Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan eder. Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Aksi bir durumun

tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

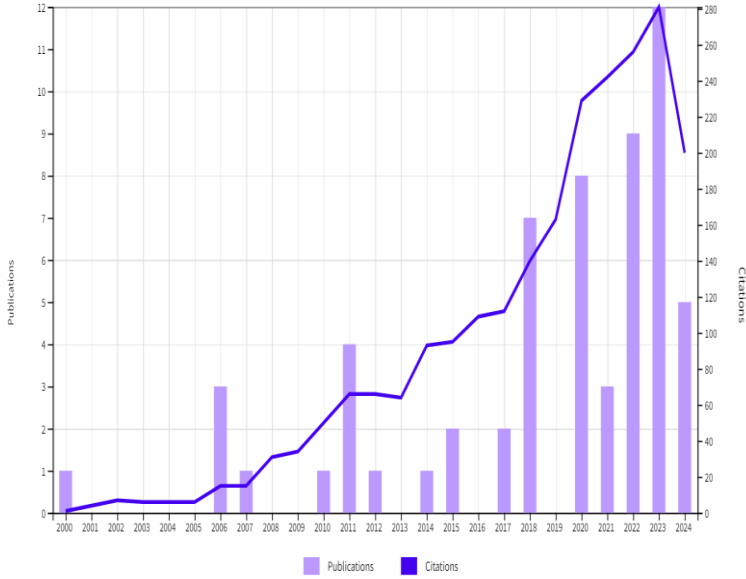
Bulgular

Web Of Science Verilerinin Analizi

Web of Science'da "collective teacher efficacy" anahtar kelimesi kullanılarak yapılan başlık aramasında 60 yayına ulaşılmıştır. Grafik 1'de, Web of Science'da yayımlanan kolektif öğretmen yeterliği konusundaki makaleler ve atıfların yıllar itibarıyla dağılımı sunulmaktadır. Bu dağılım, 2000 ile 2024 yılları arasında konu ile ilgili yayınlanan çalışmaların sayısını ve bu çalışmaların aldığı atıf miktarını göstermektedir.

Grafik 1

Web of Science'da Yayınlanan Makaleler ve Atıfların Yıllara Göre Dağılımı

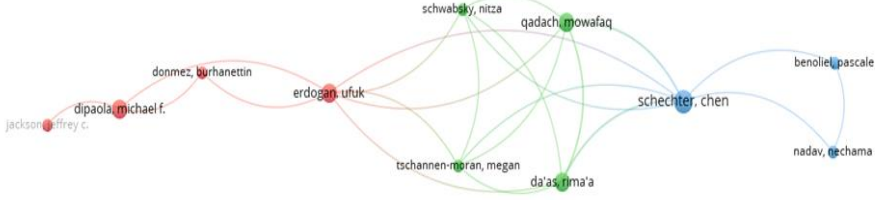
Grafik 1'e göre kolektif öğretmen yeterliği konusu 2000 ve 2024 yıllarını kapsayan 24 yıllık bir süreçte araştırılmıştır. 2023 yılında konu ile ilgili araştırmaların dikkat çekici şekilde arttığı görülmektedir. Atıfların da 2023 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. Bu araştırmaya ait veriler 2024 yılının Temmuz ayında elde edilmiştir. 2024 yılına ait araştırmaların henüz yayınlanmamış olabileceği öngörüsüyle 2023 yılındaki araştırmaların en yüksek seviyede olduğu düşünülmektedir.

Ortak yazar analizi (Co-Authorship of Authors)

Şekil 1’de en az bir yayını ve en az bir atfı olan yazarları temel alarak bir ağ haritası oluşturulmuş ve en fazla bağlantılı ve iş birliği yapan yazarlar tespit edilmiştir. Yapılan analize göre, en yüksek bağlantıya sahip olanlar arasında üç küme tespit edilmiştir. Bu kümeler arasında toplam 22 bağlantı ve 25 bağlantı gücü bulunmaktadır. Kümedeki en bağlantılı yazar, toplam dokuz bağlantıya sahiptir ve onu yedi ve altı bağlantısı olan yazarlar izlemektedir. En çok atfı alan yazarların (784 atf ile Skaalvik ve Skaalvik; 652 atf ile Hoy, 178 atf ile Gray Peter ve Ross John) en bağlantılı yazarlar arasında olmadığı gözlemlenmiştir. En çok eser üreten yazarlardan biri olan Schechter (üç eser ile) ise en bağlantılı yazarlar arasında yer almaktadır.

Şekil 1

Web of Science’da Ortak Yazar Analizi

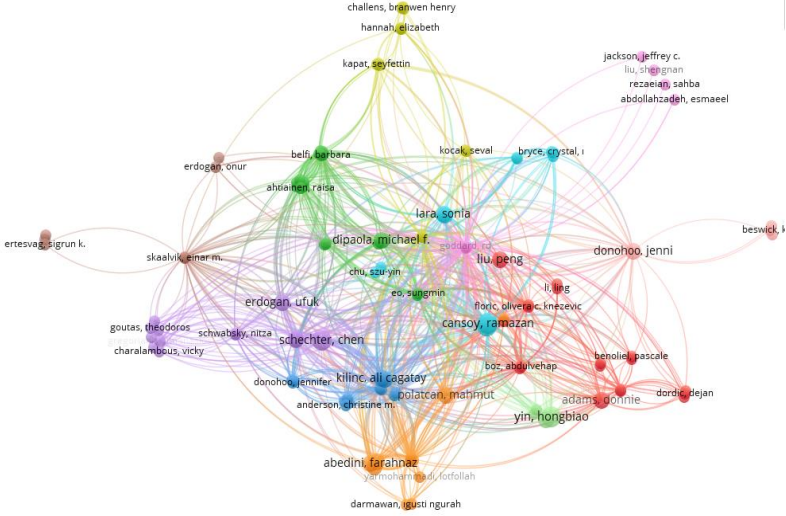

Yazarların Atf Analizi (Citation of authors)

Şekil 2’de sunulduğu üzere atf ağlarını tespit etmek amacıyla, en az bir yayını ve en az bir atf kriterine göre bir yazar atf analizi gerçekleştirilmiş ve bir ağ haritası oluşturulmuştur. Birbiriyle bağlantılı 118 birimin incelenmesi sonucu, toplamda 11 küme, 1545 bağlantı ve 3033 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. En çok atf alan yazarlar, 784 atf ile Skaalvik ve Skaalvik; 652 atf ile Goddarad ve diğerleri; 178 atf ile Gray ve Ross olmuştur. Bağlantı gücü açısından en üst sırada ise, 121 bağlantı gücü ile Goddarad vd. bulunmaktadır.

Şekil 2

Web of Science'da Yazarların Atıf Analizi

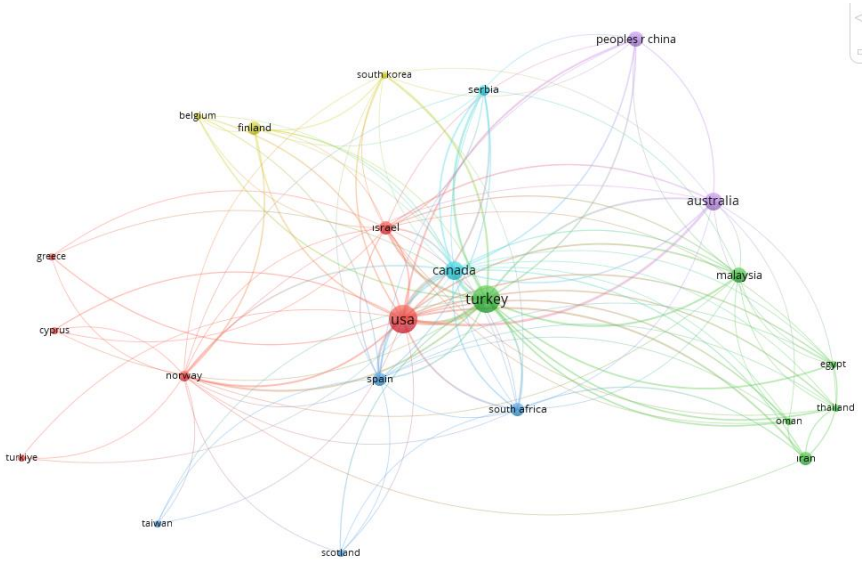

Ülkelerin Atıf Analizi (Citation of Countries)

Yayınların kaynak ülkelerine göre aldıkları atıfları belirlemek amacıyla, her ülkenin en az bir eser yayımlamış ve bir atıf almış olması şartıyla 23 gözlem birimi incelenmiştir. Şekil 3'te görüldüğü üzere bu analiz sonucunda, 6 küme, 121 bağlantı ve toplam 328 bağlantı gücü ortaya çıkmıştır. En fazla atıf alan ülkeler sırasıyla Norveç (786 atıf), ABD (770 atıf), Kanada (269 atıf) ve Türkiye (187 atıf) olarak belirlenmiştir. Toplam bağlantı gücü açısından ise en yüksek sıralama ABD, Türkiye, Kanada ve İsrail şeklindedir. Yayın sayıları bakımından ABD 13 yayın ile, Türkiye 12 yayın ile ve Kanada 6 yayın ile öne çıkmaktadır.

Şekil 3

Web of Science'da Ülkelerin Atıf Analizi

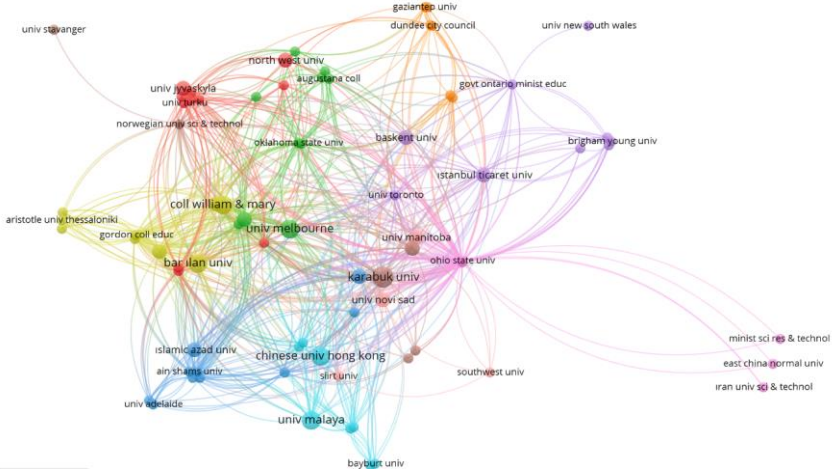

Kurumların Atıf Analizi (Citation of Organizations)

Kurumlar arası atıfları analiz etmek amacıyla, her kurumun en az bir eser yayımlanmış ve bir atıf almış olması şartıyla 78 gözlem birimi üzerinde oluşturulmuş ağ haritası Şekil 4'te sunulmuştur. Bu çalışmada, Karabük Üniversitesi (4 eser), Bar İlan Üniversitesi (3 eser) ve Col William Üniversitesi (3 eser) gibi kurumlar temsil edilmiştir. En yüksek atıf sayısına sahip yayınların bağlı olduğu kurumlar ise Norveç Üniversitesi (784 atıf), Ohio State Üniversitesi (652 atıf) ve Michigan Üniversitesi (652 atıf) olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda, toplamda 10 küme, 743 bağlantı ve 839 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir.

Şekil 4

Web of Science'da Kurumların Atıf Analizi

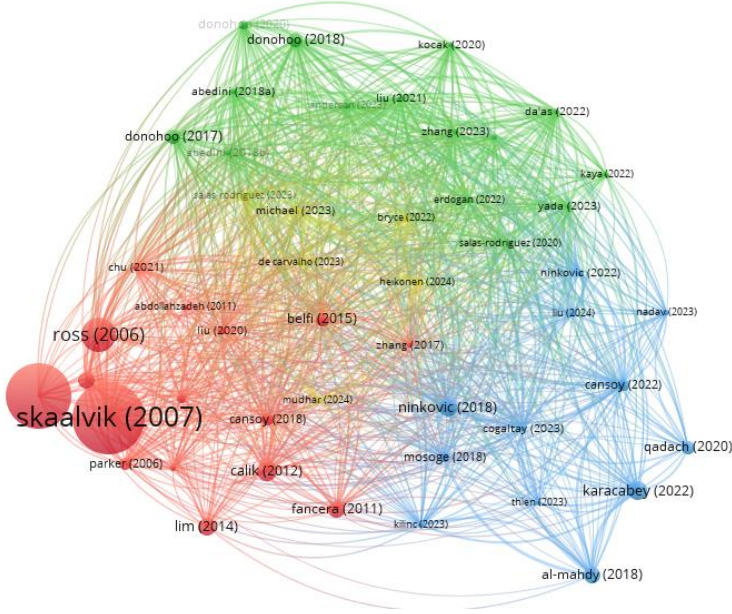

Metinlerin Bibliyografik Eşleşme Analizi (Bibliographic Coupling of Documents)

Bibliyografik eşleşme, iki bağımsız kaynağın ortak bir esere atıfta bulunması durumunu tanımlar. Şekil 5'te sunulduğu gibi, en az bir alıntı yapmış ve aralarında bağlantı bulunan 49 eserle yapılan incelemede, toplamda 4 küme, 1167 bağlantı ve 7093 bağlantı gücü elde edilmiştir. En yüksek bibliyografik eşleşme sayısına sahip yayınlar, 784 alıntı ile Skalvik ve Skalvik (2007), 652 alıntı ile Goddard ve diğerleri (2000) ve 178 alıntı ile Ross ve Gray (2006) olarak belirlenmiştir. En yüksek toplam bağlantı gücüne sahip eserler ise Anderson vd. (2023), Donohoo (2018) ve Çoğaltay ve Boz (2023) olarak sıralanmıştır.

Şekil 5

Web of Science'da Metinlerin Bibliyografik Eşleşme Analizi

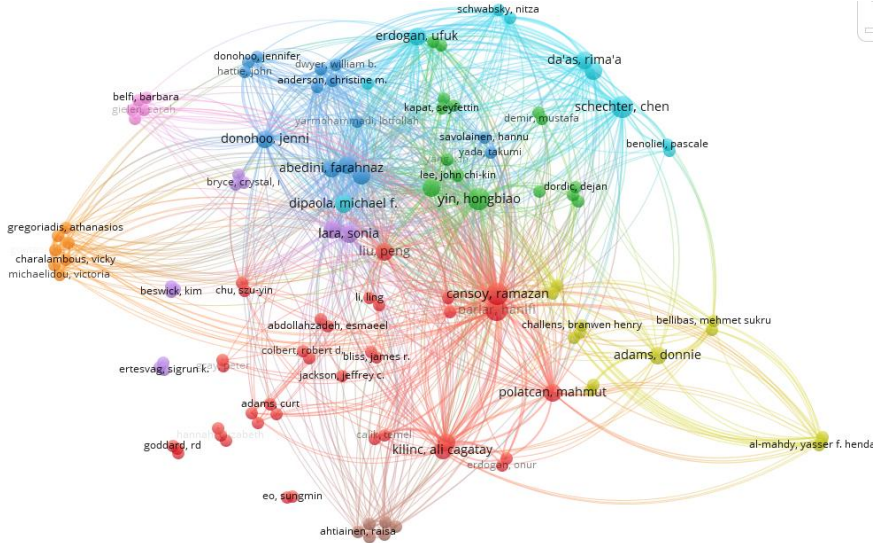

Yazarların Bibliyografik Eşleşme Analizi (Bibliographic Coupling of Authors)

En az bir eser yayınlamış ve bir atıf almış olan 118 birim üzerinden yapılan analiz sonucunda, toplamda 9 küme, 6851 bağlantı ve 73360 bağlantı gücü belirlenerek Şekil 6'da sunulmuştur. En fazla bibliyografik eşleşmeye sahip yazarlar, 50 alıntı ile Ramazan Cansoy (3716 bağlantı gücü) ve Hanifi Parlar (3716 bağlantı gücü) olarak tespit edilirken, 6 alıntı ile Ufuk Erdoğan (3055 bağlantı gücü) üçüncü sıradadır.

Şekil 6

Web of Science'da Yazarların Bibliyografik Eşleşme Analizi

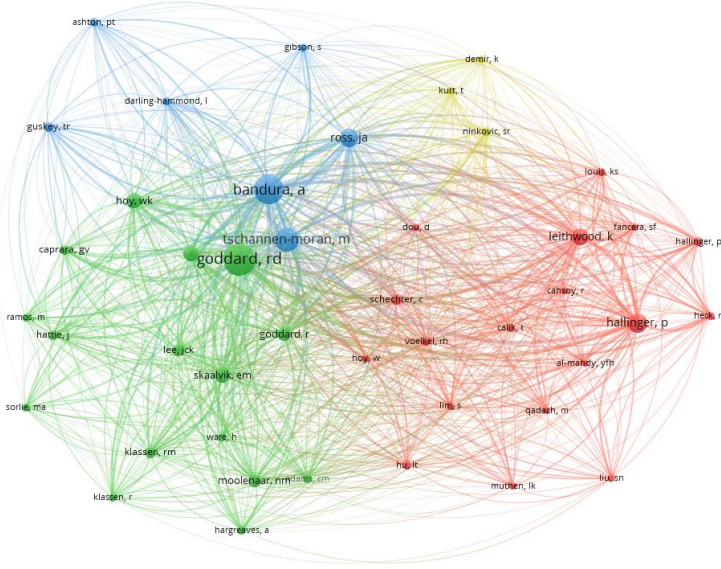

Yazarların Ortak Atıf Analizi (Co-citation of Co-authors)

Bir yayında alıntılanan farklı kaynaklara yapılan ortak atıflar, co-citation (ortak atıf) olarak tanımlanır. Şekil 7'den izleneceği gibi atıf sayısı en az 10 olan 44 eser üzerinde gerçekleştirilen analiz sonucunda, toplamda 4 küme, 903 bağlantı ve 14541 bağlantı gücü tespit edilmiştir. En fazla ortak atıfa sahip yazarlar, Goddard vd. (182 atıf), Bandura (156 atıf) ve Tschannen-Moran ve Barr (105 atıf) olarak belirlenmiştir.

Şekil 7

Web of Science'da Yazarların Ortak Atıf Analizi

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, kolektif öğretmen yeterliği konusundaki araştırmalar bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılarak *yazarların, ülkelerin, kurumların ve metinlerin bilimsel üretkenlikleri ve etkileşimleri* incelenmiştir. Farklı analiz türleri arasında *ortak yazar analizi, yazarların atıf analizi, ülkeler ve kurumlar arasındaki atıf analizi, metinlerin ve yazarların bibliyografik eşleşme analizi ve yazarların ortak atıf analizi* bulunmaktadır. Elde edilen bulgular, bilimsel iş birliği ve bilgi paylaşımının çeşitli düzeylerde nasıl gerçekleştiğine dair önemli veriler sunmaktadır.

Nicel analiz ve çalışmalara dair teorik incelemeler, bazı belirgin sonuçlara işaret etmektedir. İncelenen kolektif öğretmen yeterliği tanımlarında temel bir uzlaşımın, öğretmenlerin ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışarak öğrenci öğrenimini ve başarısını artırma konusundaki inançlarına dayandığı görülmektedir. Bu kavram, öğretmenlerin bireysel yeterliklerinin ötesinde, bir grup olarak hareket ettiklerinde daha büyük bir etki yaratabileceklerine duydukları güveni ve bu güvenin okul topluluğunda pozitif bir öğrenme kültürü oluşturmadaki rolünü vurgular. Dolayısıyla, kolektif öğretmen yeterliği, öğretmenler arasında iş birliği, destekleyici ilişkiler ve ortak hedeflerin teşvik edilmesi gibi unsurların, eğitim

ortamlarının genel etkinliğine ve öğrenci başarısına katkıda bulunma potansiyelini ortaya koymaktadır.

En az bir yayın ve bir atıf kriterine göre yapılan analizde, yazarlar arasındaki iş birliği düzeyi değerlendirilmiş ve en fazla bağlantıya sahip olanlar arasında üç küme tespit edilmiştir. Toplamda 22 bağlantı ve 25 bağlantı gücü bulunmuş, en fazla bağlantıya sahip yazarın 9 bağlantı ile ön planda olduğu görülmüştür. İlginç bir şekilde, en çok atıf alan yazarların en bağlantılı yazarlar arasında yer almadığı, bu da atıf sayısı ile iş birliği düzeyi arasında her zaman bir korelasyon olmadığını göstermektedir. Örneğin, Schechter 3 eser ile en bağlantılı yazarlar arasında yer almıştır, ancak atıf sayısı açısından bu durum her zaman geçerli değildir.

Yazarların atıf ağları incelenmiş ve 11 küme, 1545 bağlantı ve 3033 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Skaalvik ve Skaalvik gibi yazarlar 784 atıf ile en fazla atıf alanlar arasında yer alırken, Goddarad ve diğerleri, bağlantı gücü açısından 121 bağlantı gücü ile en üst sırada yer almıştır. Bu sonuç, atıf sayısı ile ağıdaki merkezîyet arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Ülkeler arasında yapılan analizde, 23 gözlem birimi üzerinden 6 küme, 121 bağlantı ve 328 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Norveç, ABD ve Kanada en fazla atıf alan ülkeler olarak öne çıkmıştır. Türkiye de önemli bir atıf sayısına sahip olup, özellikle ABD ile birlikte yüksek bağlantı gücüne sahip ülkeler arasında yer almıştır. Bu durum, uluslararası iş birliği ve bilimsel etkinliğin bölgesel dağılımını yansıtmaktadır. Nitekim Türkiye araştırmaları uluslararası alanda önemli bir paya sahiptir (Cansoy vd., 2022; Çoğaltay ve Boz, 2023)

Kurumlar arası atıflar incelendiğinde, Norveç Üniversitesi, Ohio State Üniversitesi ve Michigan Üniversitesi en fazla atıf alan kurumlar olarak belirlenmiştir. Toplamda 10 küme, 743 bağlantı ve 839 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Bu, belirli kurumların araştırma alanlarındaki etkisini ve diğer kurumlarla olan etkileşim düzeyini göstermektedir.

Metinlerin ve yazarların bibliyografik eşleşme analizleri, farklı kaynaklar tarafından alıntılanan ortak eserler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Özellikle Anderson ve diğerleri (2023), Donohoo (2018) ve Çoğaltay ve Boz (2023) en yüksek toplam bağlantı gücüne sahip eserler arasında yer almıştır. Yazarlar açısından ise, Ramazan Cansoy ve Hanifi Parlar en fazla bibliyografik eşleşmeye sahip yazarlar olarak öne çıkmıştır.

Yazarların ortak atıf analizinde, Goddard ve diğerleri, Bandura ve Tschannen Moran en fazla ortak atıf yapılan yazarlar olarak belirlenmiştir.

Bu bulgu, bu yazarların araştırma alanlarında önemli referans kaynaklar olduğunu göstermektedir. Nitekim Türkiye’de yapılmış araştırmalarda da Goddard ve diğerleri, Bandura ve Tschannen-Moran’ın referans verildiği görülmektedir (Çevrik ve Koçak, 2022; Demir, 2019a; 2019b; Gürçay vd., 2009; Koçak ve Özdemir, 2020; Özdemir vd., 2018; Yüner ve Özdemir, 2020).

Genel olarak bibliyometrik analizler araştırmacılara, akademik iş birlikleri, bilginin yayılımındaki eser türleri ve bilimsel etki konularında bulgular sunmaktadır. Özellikle, yazar ve kurum analizleri, yazarların ve kurumların ulusal ve uluslararası düzeydeki etkililiklerini belirlemekte ve oluşan akademik ağlarla ilgili bir görünüm sunmaktadır. Gelecekte araştırmacılar, bu ağların dinamiklerini daha ayrıntılı inceleyerek, bilimsel bilginin hangi yollarla, ne hızda ve kimler aracılığıyla yayıldığına yönelik araştırmalar yapabilir.

Kolektif öğretmen yeterliği üzerine yapılan akademik çalışmalar, bu kavramın anlaşılmasına ve eğitim süreçlerinde öğretmenlerin birlikte çalışma kapasitelerinin analiz edilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Türkiye’deki öğretmenlerle yapılmış olan çalışmalarda elde edilen bulgularda öğretmen failliği ve kolektif yeterlik arasında pozitif yönde ilişkiler keşfedilmiştir (Bellibaş vd., 2021). Ayrıca kolektif öğretmen yeterliği, iş doyumunu pozitif yönde etkilemektedir (Demir, 2019). Öğretmenlerin kolektif yeterlik algılarıyla, öğretmen öz-yeterliği ve güdülenmiş öğrenmeyi destekleme öz-yeterliği ilişkili bulunmuştur (Yılmaz ve Turanlı, 2017). Nitekim öğretmen yeterlikleri hem dünyadaki birçok ülkede hem de Türkiye’de önemle üzerinde durulan bir konudur (Karacaoğlu, 2008; Seferoğlu, 2004; Şişman, 2009). Bu çalışmalar, stratejik yaklaşımların geliştirilmesine ve öğretmenlerin meslekî gelişim süreçlerine yönelik önerilerin oluşturulmasına yardımcı olabilir. Bilimsel temellere dayanan bilgi ve analizler sunarak, öğretmen topluluklarının karşılaştığı zorlukları anlamaya ve bu zorluklarla başa çıkmak için çözüm önerileri üretmeye katkıda bulunur. Bu stratejiler, öğretmenlerin meslekî yeterliklerini artırarak eğitimde kaliteyi yükseltmeye yönelik politika önerileri geliştirilmesine zemin hazırlayabilir.

Gelecekte, araştırmacılar kolektif öğretmen yeterliğinin bireysel, toplumsal, kurumsal, eğitimsel ve kültürel alanlardaki etkilerini ve sonuçlarını daha ayrıntılı bir şekilde inceleyebilir. Bu, kolektif öğretmen yeterliğinin eğitim üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya ve etkili başa çıkma stratejileri geliştirmeye yardımcı olacaktır. Öğretmenler arası iş birliği, ortak meslekî gelişim programları ve eğitimde liderliğin rolü gibi konular, öğretmen topluluklarının kolektif yeterliklerini nasıl geliştirdiği ve

bu süreçlerin eğitim kalitesine nasıl katkıda bulunduğu üzerine odaklanan verimli araştırma alanları olabilir. Kolektif yeterliğin okul yönetimleri ve eğitim liderliği üzerindeki etkileri de daha fazla araştırılabilir. Kolektif öğretmen yeterliğinin okullardaki görünümü incelenerek, eğitim örgütlerinde güven, iş birliği ve etik değerlerin korunması, okul liderlerinin bu değerleri nasıl destekleyebileceği üzerine araştırmalar yapılabilir. Ayrıca, eğitim teknolojilerinin ve dijital araçların öğretmen iş birliğini nasıl kolaylaştırdığına dair çalışmalar da önemli olabilir. Mevcut meslekî gelişim stratejilerinin etkinliği ve etkileri, öğretmenlere yönelik iş birliğini teşvik eden eğitim inisiyatifleri ve okul içi dayanışma faaliyetleri üzerine karşılaştırmalı çalışmalar, farklı eğitim sistemleri, kültürel gruplar veya okullar arasındaki farklılıklar dikkate alarak araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırma, yalnızca WEB of Science veri tabanı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu, bazı önemli çalışmaların veya güncel literatürün gözden kaçırılmasına neden olabilir. Araştırma, 2000-2024 yılları arasında yapılmış akademik çalışmalarla sınırlıdır. Bibliyometrik analiz yöntemlerinin kullanılması, yalnızca verileri nicel olarak incelemektedir.

Kaynakça

- Anderson, C. M., Summers, K. H., Kopatich, R. D., & Dwyer, W. B. (2023). Collective teacher efficacy and its enabling conditions: A proposed framework for influencing collective efficacy in schools. *AERA Open*, 9, 1-16. [https:// doi/full/10.1177/23328584231175060](https://doi/full/10.1177/23328584231175060)
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Macmillan.
- Bellibaş, M. Ş., Karadağ, N. ve Gümüş, S. (2021). Kolektif öğretmen yeterliği ile öğretmen failliği arasındaki ilişkinin incelenmesi: Hiyerarşik lineer modelleme (HLM) analizi. *Başkent University Journal of Education*, 8(1), 160-168.
- Cansoy, R., Parlar, H. ve Polatcan, M. (2022). Collective teacher efficacy as a mediator in the relationship between instructional leadership and teacher commitment. *International journal of leadership in education*, 25(6), 900-918. [https:// doi/full/10.1080/13603124.2019.1708470](https://doi/full/10.1080/13603124.2019.1708470)

- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Borgogni, L., & Steca, P. (2003). Efficacy beliefs as determinants of teachers' job satisfaction. *Journal of educational psychology, 95*(4), 821.
- Çağdaş, F., ve Önder, E. (2019, 28-30 Kasım). Türkiye’de kolektif öğretmen yeterliği konusunda yapılan araştırmaların incelenmesi. [Tam Metin Bildiri]. International Young Researchers Student Congress, Burdur, Türkiye.
- Çevrik, M., ve Koçak, S. (2022). Karizmatik liderlik ile kolektif öğretmen yeterliğinin okul etkililiği üzerindeki rolü. *Gelecek Vizyonlar Dergisi, 6*(3), 1-15.
- Çoğaltay, N., ve Boz, A. (2023). Influence of school leadership on collective teacher efficacy: A cross-cultural meta-analysis. *Asia Pacific Education Review, 24*(3), 331-351.
- Demir, S. (2019a). Öğretmenlerin okuldan ayrılma niyetlerinin bir yordayıcısı olarak kolektif yeterlik. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(5), 175-181.
- Demir, S. (2019b). Kolektif öğretmen yeterliğinin öğretmen iş doyumundaki rolü üzerine yapısal eşitlik modellemesi. *OPUS International Journal of Society Researches, 10*(17), 444-463.
- Donohoo, J. (2018). Collective teacher efficacy research: Productive patterns of behaviour and other positive consequences. *Journal of educational change, 19*(3), 323-345.
- Eckert, J., Morgan, G., & Daughtrey, A. (2023). Collective School Leadership and Collective Teacher Efficacy through Turbulence. *Leadership and Policy in Schools, 1*-19.
- Goddard R. D., Hoy, W. K., & Woolfolk, H. A. (2000) Collective efficacy, its meaning, measure and impact on student achievement. *American Educational Research Journal, 37*, 479-508.
- Goddard, R. D. (2001). Collective efficacy: a neglected construct in the study of schools and student achievement. *Journal of educational psychology, 93*(3), 467.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., & Hoy, A. W. (2004). Collective efficacy beliefs: Theoretical developments, empirical evidence, and future directions. *Educational researcher, 33*(3), 3-13.
- Gürçay, D., Yılmaz, M. ve Ekici, G. (2009). Öğretmen kolektif yeterlik inancını yordayan faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36*(36), 119-128.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(1), 70-97.

- Klassen, R. M., Chong, W. H., Huan, V. S., Wong, I., Kates, A., & Hannok, W. (2008). Motivation beliefs of secondary school teachers in Canada and Singapore: A mixed methods study. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1919-1934.
- Koçak, S., ve Özdemir, M. (2020). Evaluation of collective teacher efficacy from the perspective of four-frame leadership model. *Eğitim ve Bilim-Education and Science*, 45(203).
- Koçak, S., ve Polatcan, M. (2023). Okul müdürlerinin sosyal adalet liderliği davranışları ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişki: kolektif öğretmen yeterliğinin aracı rolü. *Avrasya Beşeri Bilim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 66-92.
- Lim, S., & Eo, S. (2014). The mediating roles of collective teacher efficacy in the relations of teachers' perceptions of school organizational climate to their burnout. *Teaching and Teacher Education*, 44, 138-147.
- Moolenaar, N. M., Slegers, P. J., & Daly, A. J. (2012). Teaming up: Linking collaboration networks, collective efficacy, and student achievement. *Teaching and teacher education*, 28(2), 251-262.
- Ninković, S. R., & Knežević Florić, O. Č. (2018). Transformational school leadership and teacher self-efficacy as predictors of perceived collective teacher efficacy. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(1), 49-64.
- Özdemir, T. Y., Demirkol, M., Erol, Y. C. ve Turhan, M. (2018). Kolektif öğretmen yeterlikleri ile okul kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi: Elazığ ili örneği. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 5(31), 4628-4635.
- Raudenbush, S. W., Rowan, B., & Cheong, Y. F. (1992). Contextual effects on the self-perceived efficacy of high school teachers. *Sociology of Education*, 150-167.
- Ross, J. A., & Gray, P. (2006). Transformational leadership and teacher commitment to organizational values: The mediating effects of collective teacher efficacy. *School effectiveness and school improvement*, 17(2), 179-199.
- Schechter, C., & Tschannen-Moran, M. (2006). Teachers' sense of collective efficacy: An international view. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 480-489.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58(1), 40-45.

- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611–625. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.3.611>
- Tschannen-Moran, M., & Barr, M. (2004). Fostering student learning: The relationship of collective teacher efficacy and student achievement. *Leadership and Policy in Schools*, 3(3), 189–209. <https://doi.org/10.1080/15700760490503706>
- Turhan, M. ve Yaraş, Z. (2014). İlkokul yöneticilerinin program liderliği davranışlarını gösterme düzeylerinin öğretmenlerin kolektif yeterlik algısına ve örgütsel öğrenme düzeyine etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 39(39), 175-193.
- Uğurlu, C. T., Beycioğlu, K. ve Abdurrezzak, S. (2018). Bilgi okuryazarlığı, kolektif öğretmen yeterliği ve etkili okul: Yapısal eşitlik modellenmesi. *Elementary Education Online*, 17(4), 1988-2005.
- Ware, H., & Kitsantas, A. (2007). Teacher and Collective Efficacy Beliefs as Predictors of Professional Commitment. *The Journal of Educational Research*, 100(5), 303-310. <https://doi.org/10.3200/JOER.100.5.303-310>
- Yada, T., & Savolainen, H. (2023). Principal self-efficacy and school climate as antecedents of collective teacher efficacy. *School Effectiveness and School Improvement*, 34(2), 209-225.
- Yılmaz, M. ve Turanlı, N. (2017). Öğretmenlerin kolektif yeterlik algılarının incelenmesi: Altındağ ilçesi örneği. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 3(2), 151-158.
- Yüner, B. ve Özdemir, M. (2020). Kolektif öğretmen yeterliği ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Uludaę Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 389-409.

Etik Bildirim ve Etik Kurul Kararı

Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan eder. Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazarların Katkı Oranları

Makale tek yazarlıdır. Birinci yazar %100 oranında katkı sunmuştur.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalede herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.